Participatieplan

Omgevingsvisie bebouwde kom Winterswijk

Bestuurlijk opdrachtgever: Sandra Metaal
Ambtelijk opdrachtgever: Linda Roeterink
Projectleider: Lisa Klaver
Datum: 12 september 2022

Inhoudsopgave

1. Inleiding p. 3
2. Omgevingswet en omgevingsvisie p. 4
   2.1 Omgevingswet p. 4
   2.2 Omgevingsvisie p. 4

3. Doelstellingen participatie p. 4

4. Uitgangspunten en communicatie p. 5
   4.1 Uitgangspunten p. 5
   4.2 Communicatie ter ondersteuning van de participatie p. 5
   4.3 Kernboodschap p. 6

5. Doelgroepen p. 7
   5.1 Participatieladder p. 7
   5.2 Klankbordgroep p. 8

6. Hoe gaan we participeren p. 9
7. Planning p. 12
8. Evaluatie p. 12

Bijlage 1 | Deelnemerslijst

Hoofdstuk 1 Inleiding

Samen aan de slag, luidt de titel van het nieuwe coalitieakkoord. Een titel die aansluit op het door de gemeenteraad vastgestelde participatiekader 'Samenwerken in Winterswijk'. Participatie betekent actieve deelname. Het participatiekader draagt bij aan een betere samenwerking, zowel binnen de gemeentelijke organisatie, als met externe partijen (inwoners, ondernemers, verenigingen en andere instellingen of organisaties).

Samenwerken is één van de sleutelwoorden voor het opstellen van de omgevingsvisie. De omgevingsvisie gaat over het dagelijkse leven. Het is de kapstok voor het huidige en toekomstige beleid. Het gaat over het leven, wonen, werken, ondernemen, opleiden en ontspannen in Winterswijk. En over hoe we al deze onderwerpen integraal oftewel volledig kunnen afstemmen op elkaar. Daarom maken we de omgevingsvisie graag in gezamenlijkheid met de samenleving. Dat is gedaan voor het buitengebied[1] en gaan we nu ook doen voor de bebouwde kom. Samen met de omgevingsvisie buitengebied vormt de omgevingsvisie bebouwde kom straks de omgevingsvisie voor de gemeente Winterswijk.

Hoe komen we tot een omgevingsvisie voor de bebouwde kom? We beginnen niet bij nul. Landelijk, provinciaal en regionaal zijn er al wetten en regels. Daarnaast heeft de gemeente zelf ook bestaande projecten waarvoor reeds een participatieproces is doorlopen en plannen zijn vastgesteld. Dit betekent dat er een basis ligt voor de omgevingsvisie van de gemeente Winterswijk dat dient als startpunt voor het participatieproces.

Wanneer de kaders duidelijk zijn gaat de gemeente de samenleving zorgvuldig betrekken bij het proces van de omgevingsvisie. Wie we betrekken, de manier waarop en wat we gaan doen beschrijven we in het voorliggende participatieplan.

De omgevingsvisie buitengebied is in 2019 is vastgesteld. Deze visie gaan we aanvullen met actuele thema's. De omgevingsvisie buitengebied doet namelijk geen uitspraken over vraagstukken die voor Winterswijk als geheel van belang zijn.

De route van het participatietraject naar de omgevingsvisie bestaat uit 3 stappen. Deze lichten we hieronder in het kort toe.

1. De eerste stap om tot een omgevingsvisie te komen is het opstellen van de *agenda voor de omgevingsvisie*. De agenda beschrijft de hoofdlijnen en toekomstige opgaven die op Winterswijk afkomen. De gemeente gaat in deze stap informatie ophalen en raadplegen. Bijvoorbeeld wat vinden inwoners mooi aan Winterswijk en wat kan er beter? En welke grote uitdagingen zien ondernemers op zich afkomen? Zowel inwoners, ondernemers, verenigingen en andere belanghebbenden worden in deze stap geraadpleegd. De opbrengst hiervan wordt openbaar gedeeld. In de agenda verwerkt de gemeente de resultaten van de participatie. Begin 2023 stelt de gemeenteraad de agenda voor de omgevingsvisie vast.
2. Tijdens de tweede stap gaat de gemeente de agenda voor de omgevingsvisie uitwerken naar een *concept omgevingsvisie* voor de bebouwde kom. Ook daarbij betrekken we de samenleving. We gaan opgaven en thema's met elkaar verbinden. Waar mogelijk proberen we met elkaar mogelijke dilemma's op te lossen en keuzes te maken. In het najaar van 2023 ligt er dan een conceptversie van de omgevingsvisie.
3. De omgevingsvisie bebouwde kom is begin 2024 gereed voor *vaststelling* door de gemeenteraad. Via het indienen van een zienswijze of door middel van inspraak kan iedereen

[1] Omgevingsvisie buitengebied is in 2019 vastgesteld.

reageren op het ontwerp omgevingsvisie bebouwde kom Winterswijk met daarbij de aanvullingen op de omgevingsvisie buitengebied.

Hoofdstuk 2 Omgevingswet en omgevingsvisie

Omgevingswet, omgevingsvisie, hoe zat het ook alweer? Waarom maken we een omgevingsvisie en wat is het doel ervan? Voorafgaand aan de inhoudelijke participatie, blikken we nog even terug op de aanleiding van de omgevingsvisie.

2.1 Omgevingswet

Met de komst van de Omgevingswet (1 januari 2023 in werking) wil de overheid de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen. Dit houdt in dat alle bestaande wetten en regels over onze leefomgeving samengaan. Dat zijn bijvoorbeeld wetten en regels voor wonen, wegen, milieu, natuur en water. Al deze onderwerpen vallen straks onder 1 wet, de Omgevingswet.

2.2 Omgevingsvisie

Eén van de instrumenten van de Omgevingswet is de omgevingsvisie. De centrale vraag bij het opstellen van de omgevingsvisie is: hoe ziet Winterswijk er in 2040 uit? We willen bijvoorbeeld prettig kunnen wonen, goede zorg, voldoende werkgelegenheid, ons veilig voelen, goede infrastructuur maar ook voldoende aandacht voor duurzaamheid, klimaat en groen. De ruimte die we beschikbaar hebben is beperkt. Dat betekent dat we samen met inwoners, ondernemers, verenigingen, maatschappelijke organisaties en belangengroepen keuzes moeten maken. Keuzes maken over hoe we willen dat de gemeente zich tot 2040 gaat ontwikkelen.

Het doel van de omgevingsvisie is dat we op basis van de gemaakte keuzes houvast hebben en gezamenlijk weten welke richting we opgaan. Een inspiratiedocument om samen met alle belanghebbenden te werken aan de toekomst van ons Winterswijk.

Hoewel de omgevingsvisie gaat over de fysieke leefomgeving, is het van belang dat de sociale leefomgeving ook goed in kaart wordt gebracht. Op deze manier zorgen we een integrale visie.
Elke gemeente is verplicht om uiterlijk december 2024 een omgevingsvisie vast te stellen. Voor het buitengebied is door de gemeenteraad in 2019 al een omgevingsvisie vastgesteld. Nu is het de opgave om ook voor de bebouwde kom van Winterswijk een omgevingsvisie op te stellen.
Ook worden er in de omgevingsvisie bebouwde kom thema´s behandeld die belangrijk zijn voor het buitengebied. Deze zogenoemde overkoepelende thema´s gelden voor het gehele grondgebied van de gemeente Winterswijk. Thema´s zoals duurzaamheid, klimaat en mobiliteit. Waar nodig wordt de omgevingsvisie buitengebied hierin meegenomen. Samen vormen beide omgevingsvisies straks de Omgevingsvisie gemeente Winterswijk. Waar we hierna in dit participatieplan spreken over omgevingsvisie, bedoelen we de omgevingsvisie bebouwde kom. Voor het buitengebied gebruiken de term omgevingsvisie buitengebied.

Hoofstuk 3 Doelstellingen participatie

Om te komen tot een goed proces is het van belang om een doel voor ogen te hebben met betrekking tot de participatie. Waarom gaan we participeren, met wie gaan we participeren en wat willen we met elkaar bereiken? De doelen van het gehele participatieproces:

- Inclusiviteit. Iedereen die mee wil doen, dient mee te kunnen doen. Gezien en gehoord worden is van belang tijdens het proces.
- Het beter maken een aanvullen van de inhoud van de omgevingsvisie door inbreng van kennis en ervaringen over Winterswijk;
- Het gezamenlijk benoemen van grote thematische vraagstukken.
- Het vergroten van de betrokkenheid van inwoners en andere partijen bij de toekomst van hun leefomgeving;
- Het vergroten van de kans op uitvoering van de omgevingsvisie;
- Het vergroten van draagvlak door te kunnen verantwoorden waarom bepaalde keuzen worden gemaakt;
- Het verbeteren van de koppeling van het gemeentelijke beleid met dat van andere organisaties in beleidsvorming.

Deze doelen sluiten aan bij het participatiekader, waarin centraal staat dat we van buiten naar binnen werken, we inclusief zijn en een duidelijke aanpak hebben over wat we gaan doen met de opbrengst van de participatie.

Hoofdstuk 4 Uitgangspunten & communicatie

Naast de bovenstaande doelen zijn er uitgangspunten opgesteld die van belang zijn voor het proces.

4.1 Uitgangspunten

- Het participatieproces wordt ingericht op basis van 3 stappen:
    1. Agenda voor de omgevingsvisie
    2. Concept omgevingsvisie en
    3. Besluitvorming rondom ontwerp omgevingsvisie.
- We houden zoveel mogelijk rekening met participatiemomenten uit het verleden en geven aan de voorkant de kaders mee waarbinnen we gaan participeren.
- Alle informatie en de voortgang zijn op één plek te vinden. Daarom is gekozen voor een projectpagina op het platform Werk aan Winterswijk. Hierin staat onder meer alle relevante informatie omtrent de omgevingsvisie, momenten waarop we informatie gaan ophalen uit de samenleving, terugkoppelingen en informatie over besluitvorming. Op deze manier is voor iedereen het proces te volgen. Ook kunnen bezoekers van dit platform berichten achterlaten en bijvoorbeeld reageren op stellingen die er geplaatst worden. Het platform heeft anders als een website, de mogelijkheid tot interactie.
- Een apart e-mailadres voor de omgevingsvisie, zodat men altijd een bericht kan achterlaten en contact zoeken.
- We willen een inclusieve omgevingsvisie opstellen. Daarmee bedoelen we dat iedereen die mee wil denken over de toekomst van Winterswijk ook daadwerkelijk mee kan denken binnen de te stellen kaders. We dienen waar nodig de ondersteuning te bieden aan mensen die dat nodig hebben.
- Aansluitend op voorgaande punt delen we onze informatie zo concreet mogelijk. Een omgevingsvisie kan zeer uitgebreid zijn. Het bevat veel thema's en we kijken naar het jaar 2040. We proberen het behapbaar te houden. Geen vaktaal of ingewikkelde vergezichten. Heldere vragen die aansluiten bij het dagelijks leven van de inwoners.

- Het participatieplan is geen blauwdruk. Het is een proces dat steeds in beweging is en dat we samen met inwoners, ondernemers, verenigingen en andere belanghebbenden verder kunnen aanscherpen. Samen zijn we verantwoordelijk om tot een passend proces te komen.
- Voorkeur gaat uit naar fysieke participatie oftewel in gesprek gaan met elkaar tijdens een bijeenkomst. Het opzoeken van de inwoners en belanghebbenden waar mogelijk op locatie. In verband met het coronavirus sluiten we aan bij de geldende corona-richtlijnen van het RIVM. Daarom hebben we een online alternatief achter de hand, in geval de maatregelen worden aangepast.

4.2 Communicatie ter ondersteuning van de participatie

Voor een goed participatieproces is communiceren erg belangrijk. De communicatie heeft steeds als doel om te informeren en inwoners en partijen te stimuleren om hun mening te geven.

Om zo veel mogelijk inwoners te bereiken, kiezen we voor:

- een brede mix van middelen, online en offline om een brede doelgroep te kunnen bereiken voor een goede afspiegeling van de samenleving (o.a. social media, webpagina, digitale nieuwsbrief, advertenties in de lokale kranten. Bij de totstandkoming van middelen vinden we het belangrijk hier op een duurzame manier mee om te gaan.
- toegankelijke taal en ondertiteling/voorleesfunctie voor de belangrijkste informatie (filmpjes en website)

De inhoud van de communicatie is steeds:

- wat is een omgevingsvisie, welke thema's, welke toekomstbeelden, welke strategische keuzes
- hoe komen we tot de omgevingsvisie (planning)
- wanneer en hoe kunt u meedenken.

4.3 Kernboodschap

De kernboodschap die we in dit proces uitdragen naar inwoners en externe partijen, luidt:

Ons Winterswijk | Samen kijken naar de toekomst van 2040

De omgevingsvisie gaat over uw dagelijkse leven. Over hoe u leeft, woont, werkt, onderneemt, studeert en ontspant in uw gemeente. Daarom maken we de omgevingsvisie graag samen met ú. Dat hebben we gedaan voor het buitengebied en dat doen we nu ook voor de bebouwde kom. Beide voegen we later samen tot één Omgevingsvisie gemeente Winterswijk.

Figuur 1: Kaart van de gemeente Winterswijk
Buitenste oranje lijn is de gemeentegrens. In het midden in kleur de bebouwde kom.

Hoofdstuk 5 Doelgroepen

In het participatieproces van de omgevingsvisie is een aantal doelgroepen te onderscheiden, die ieder op hun eigen manier bij het proces betrokken worden:

1. Inwoners
2. Ondernemers, verenigingen, maatschappelijke organisaties en belangengroepen;
3. Partners (o.a. Waterschap, GGD, Omgevingsdienst, buurgemeenten en Provincie)

In bijlage I is een overzicht opgenomen van de partijen (niet uitputtend) die we van plan zijn te betrekken tijdens de participatiefase.

Naast bovenstaande doelgroepen is de betrokkenheid en het raadplegen van de eigen organisatie (de raad, het college en de interne organisatie) vanzelfsprekend tijdens het proces.

5.1 Participatieladder

De gemeente Winterswijk is initiatiefnemer en zet de eerste stappen. Zij is verantwoordelijk voor het opstellen van de omgevingsvisie. Vanuit de wet worden weinig richtlijnen gegeven over hoe een omgevingsvisie eruit moet komen te zien. Dit houdt in dat de opzet en inhoud door de gemeente zelf bepaald mag worden. Wel belangrijk is dat de omgevingsvisie een compleet en samenhangend verhaal wordt.

De gemeente Winterswijk heeft ervoor gekozen om een extern adviesbureau (BRO) in te huren. BRO begeleidt en adviseert ons bij het opstellen van de omgevingsvisie. Zij hebben de kennis en kunde in huis met betrekking tot het opstellen van omgevingsvisies en het daarbij behorende participatietraject. Omdat de omgevingsvisie uiteindelijk een product wordt van Winterswijk, is nadrukkelijk gekozen om zelf als gemeente het gezicht naar buiten te zijn. Op deze manier is het voor inwoners en andere belanghebbenden duidelijk wie zij kunnen aanspreken en waar ze terecht kunnen.

De mate van betrokkenheid tijdens de participatie verschilt per fase. Aan de voorkant van elke fase willen we iedereen die betrokken is bij het proces duidelijk maken wat de verwachtingen (van beide kanten) zijn. Welke kaders zijn er al en welke rol heeft men in het proces. Wanneer we kijken naar de participatieladder (figuur 1), past de trede 'raadplegen' het best bij de eerste fase. Belanghebbenden delen hun mening en ervaringen. De uitkomsten zijn voor de gemeente in deze fase niet bindend. Door middel van een participatieverslag wordt teruggekoppeld wat er met de uitkomsten is gedaan, waarom en in hoeverre de uitkomsten worden meegenomen in de agenda van de omgevingsvisie.

In de tweede fase gaan we richting de trede 'adviseren'. We hebben met elkaar een agenda bepaald en gaan deze uitwerken tot een concept ontwerp omgevingsvisie. Waar mogelijk gaan we keuzes maken of zoeken we naar integrale oplossingen. Deelnemers mogen zelf ook ideeën en oplossingen aandragen voor toekomstige opgaven. De gemeente hoeft niet alle ideeën en oplossingen te verwerken in de concept ontwerp omgevingsvisie. Wel geven we middels een participatieverslag aan wat er met de input is gedaan en waarom. In sommige gevallen kan het ook zo zijn dat we nog geen antwoord kunnen geven op toekomstige opgaven. In deze gevallen is nader onderzoek in de komende jaren noodzakelijk.

In fase 3 stappen we over naar de besluitvorming. Hiervoor wordt een formele zienswijzeperiode georganiseerd. Een ieder kan een zienswijze of inspraakreactie indienen De gemeenteraad neemt deze reacties mee in zijn overwegingen rondom de vaststelling van de omgevingsvisie.

5.2 Klankbordgroep

In de beginfase van het participatieproces willen we een klankbordgroep oprichten waarin een mix van de drie doelgroepen (zie hoofdstuk 5) vertegenwoordigd is. Zij worden halverwege stap 1 en 2 gevraagd om samen met de gemeente het proces te evalueren. Hoe vinden zij dat het proces verloopt en is het wenselijk om bij te sturen? De gemeente nodigt de klankbordgroep uit voor een open gesprek.

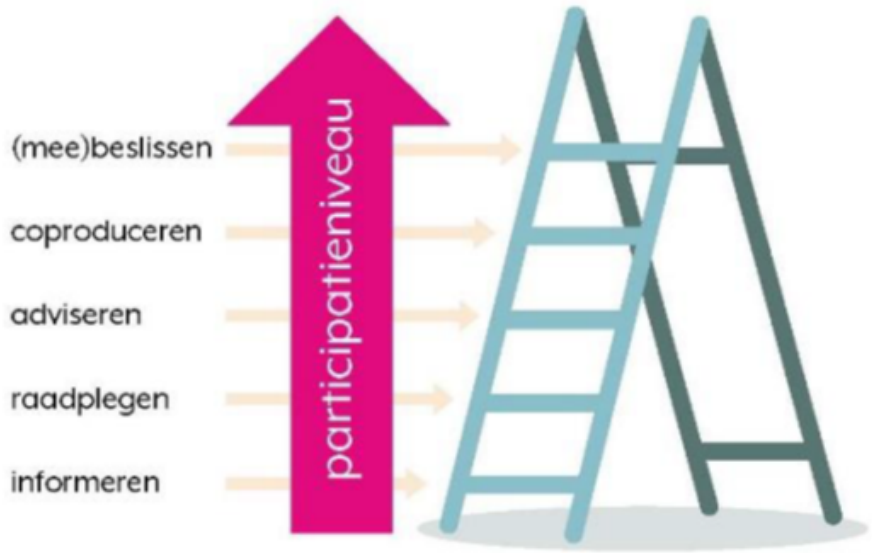

Figuur 2: Participatieladder
Bron: Participatiekader Samenwerken in Winterswijk

Hoofdstuk 6: Hoe gaan we participeren?

Iedere stap in het proces vraagt om een andere manier van meedoen. Daarom wordt in dit hoofdstuk per fase aangegeven hoe we gaan participeren, oftewel hoe we de omgeving laten meedoen. Het opstellen van de omgevingsvisie vraagt ook intern enige vorm van participatie. We moeten namelijk met de volledig organisatie gaan samenwerken om tot een omgevingsvisie te komen. Gekozen is om ook de interne ambtelijke stappen een plek te geven in het participatieplan, zodat voor iedereen helder is hoe het proces verloopt.

Stap 1: Agenda van de omgevingsvisie

- De omgevingsvisie begint ambtelijk niet bij nul. Het bestaande beleid is onderzocht en op basis van samenhangende thema's in beeld gebracht. Tijdens de **ambtelijke werksessie** die heeft plaatsgevonden op 21 juni 2022 is besproken wat wij als gemeente zien als hoofdopgaven voor de toekomstige ontwikkeling van de bebouwde kom van Winterswijk.
- De gemeente wil de samenleving op korte termijn informeren over het traject dat opgestart wordt voor de omgevingsvisie, de participatiemogelijkheden en het belang van meedoen. Het streven is om bij een brede doelgroep grote betrokkenheid te vormen. Dit gaan we onder andere doen via een aankondiging in de huis-aan-huiskrant, via versturen van uitnodigingen, via het platform Werk aan Winterswijk, via de gemeentelijke website en via de social media kanalen.
  Inwoners willen we betrekken bij het opstellen van de agenda voor de omgevingsvisie. De opbrengst voor de agenda halen we op door middel van een **digitale enquête.** Deze wordt via verschillende communicatie kanalen uitgezet om een zo breed mogelijke doelgroep te bereiken.
- Met de, **ondernemers, verenigingen, maatschappelijke organisaties**, **belangengroepen** en **partners** organiseren we parallel **tafelgesprekken**. Tijdens deze gesprekken gaan we het hebben over welke opgaven zij op zich af zien komen en wat van belang is voor de toekomst van Winterswijk. De gesprekken zijn op basis van de eerder genoemde thema's uit de omgevingsvisie buitengebied. Voorafgaand aan het gesprek kunnen deelnemers aangeven over welk thema('s) ze in gesprek willen.

- De resultaten van de participatie (zowel enquête als tafelgesprekken) worden verzameld en geïnventariseerd. In het **participatieverslag** (zonder namen te noemen van aanwezigen) geven we aan wat de resultaten zijn. Het verslag is te lezen via het platform Werk aan Winterswijk.

- Tijdens het **Politiek forum** leggen we de resultaten van de participatie voor aan **raad- en commissieleden**. Aan hen wordt de vraag gesteld in hoeverre zij zich herkennen in de resultaten en of zij eventueel iets missen. Ook willen we kijken naar eventuele dilemma's die mogelijk voortkomen uit de resultaten. Met het **college van B&W** willen we een soortgelijke vragenronde doen door middel van een **benen-op-tafel sessie.**

Op deze wijze krijgt iedereen ruimte om zijn toekomstige wensen, opgaven en zorgen mee te geven. Door de gemeente is teruggekoppeld wat er met de resultaten is gedaan aan de hand van het participatieverslag. Laatste stap is om de agenda voor de omgevingsvisie vast te laten stellen door de gemeenteraad. Met het vaststellen van de agenda sturen we aan op een vervolgproces dat met draagvlak tot stand is gekomen, doordat we met elkaar instemmen over de hoofdlijnen en opgaven.

We kiezen ervoor om de agenda voor de omgevingsvisie niet voorafgaand aan de vaststelling ter inzage te leggen. Reden is omdat we in de fase zitten van ophalen en raadplegen. Inhoudelijke uitwerkingen en keuzes volgen pas in stap 2. De tijd die we besparen door het niet ter inzage te leggen, kunnen we gebruiken om inhoudelijk met elkaar het gesprek aan te gaan in stap 2.

Stap 2: Concept omgevingsvisie

In de tweede stap werken we de agenda voor de omgevingsvisie verder uit naar een concept omgevingsvisie. We duiken verder de inhoud in.

- Via **spiegelgesprekken** met **ondernemers, verenigingen, maatschappelijke organisaties** en **belangen verenigingen** gaan we aan de slag met de uitwerking van de benoemde opgaven uit de Agenda voor de omgevingsvisie. Een spiegelgesprek is een groepsgesprek waarbij je inzicht krijgt in elkaars relevante thema's en zo te leren van verhalen vanuit verschillende perspectieven. Daarnaast organiseren we een aparte bijeenkomst met **ketenpartners**, gericht op speciale gebiedsgerichte opgaven rondom milieu, gezondheid, veiligheid en klimaat.

- We gaan de buurt in om meer het inhoudelijke gesprek aan te gaan. Wat vinden **inwoners** belangrijk voor de toekomst van Winterswijk en welke ideeën hebben zij daarvoor? Dit kan door middel van **straatgesprekken** of andere creatieve vormen zoals een **blokjessessie**. Tijdens creatieve 'blokjessessies' wordt aan tafels met blokjes gebouwd op de kaart van Winterswijk. De blokjes bestaan uit verschillende thema's. Op een grote kaart mogen deelnemers een aantal blokjes plaatsen. Hierdoor ontstaat er een beeld van kansen en aandachtsgebieden, maar wordt ook duidelijk dat er keuzes gemaakt moeten worden. Uiteindelijk is niet alleen het beeld dat op tafel ontstaat de uitkomst, maar vooral de gesprekken die worden gevoerd.

- Het betrekken van **kinderen/jongeren** is een meerwaarde voor het uitwerken van de omgevingsvisie. Het gaat immers over hun toekomst. Door het betrekken van **scholen** door middel van een project kunnen jongeren op een creatieve manier meedenken over de toekomst van Winterswijk. Dit kan bijvoorbeeld door middel van een **presentatie, vlog** of een **maquette/tekening**.

- Rondom de opgehaalde informatie uit de samenleving vindt in stap 2 **ambtelijk** een **werkbijeenkomst** plaats waarbij wordt gekeken naar de te maken keuzes: **de botsproef**. Per vraagstuk of thema/gebied zoals benoemd in de agenda van de omgevingsvisie brengen we de verschillen en aanvullingen in beeld. Hierbij houden we rekening met de eerdere ambtelijke inbreng en het beleid. Tegenstrijdigheden en aanvullingen staan centraal in deze botsproef. Ambtelijk bereiden we de bestuurlijk te maken keuzes voor.

- In geval er veel discussie ontstaat over het maken van keuzes wordt er een richtinggevend Politiek Forum opgesteld. Tijdens het **Politiek Forum** worden de te maken keuzes voorgelegd. We benoemen hierbij helder consequenties, de voor-/nadelen (bestuurlijke botsproef). Mocht er weinig discussie ontstaan in het maken van keuzes dan kiezen we voor een informatief Politiek Forum.

- Hierna worden de hoofdlijnen voor de omgevingsvisie (per thema en gebied) uitgewerkt in een eerste concept-omgevingsvisie. Deze wordt ambtelijk besproken en vervolgens aangepast.

- De resultaten van de participatiemomenten uit fase 2 worden verzameld en in kaart gebracht. In het **participatieverslag** geven we aan wat de resultaten zijn en wat we ermee gedaan hebben. Het participatieverslag wordt gedeeld op het platform Werk aan Winterswijk en kan door iedereen bekeken worden.

- Als afsluiting van fase 2 wordt er een informatieve **omgevingsvisiemarkt** georganiseerd. **Inwoners** kunnen, net als bij een echte markt, vrij in en uit lopen. Ze krijgen de ruimte om vragen te stellen of een gesprek aan te gaan naar aanleiding van de participatieproces en resultaten uit het participatieverslag. Eventuele opmerkingen nemen we niet meer mee in de omgevingsvisie. Inwoners en partijen kunnen op een later moment officieel reageren, via het indienen van een zienswijze.

Stap 3: Besluitvorming omgevingsvisie

- We geven de omgevingsvisie vrij en leggen deze **ter inzage**. Dit betreft de omgevingsvisie bebouwde kom met de nieuwe overkoepelende onderdelen die omgevingsvisie buitengebied aanvullen.

- Door middel van het indienen van zienswijzen kan de samenleving reageren op de omgevingsvisie. Via een Nota van Beantwoording geven we hier ambtelijk een reactie op.

- De ontwerp omgevingsvisie bieden we op de gebruikelijke vaststellingsprocedure ter **vaststelling** aan de gemeenteraad aan. Door middel van inspraak kan de samenleving nog een laatste keer reactie geven op de omgevingsvisie.

Hoofdstuk 7 Planning

Hieronder staat de voorlopige planning omschreven voor stap 0 (participatieplan en stap 1 (agenda voor de omgevingsvisie). Stap 2 kan pas gestart worden wanneer de agenda voor de omgevingsvisie is vastgesteld door de gemeenteraad. De planning is afhankelijk van hoe het participatieproces verloopt. Daarnaast vraagt het participatieproces veel tijd en menskracht van de organisatie. Dit kan qua uren consequenties hebben voor andere projecten.

Planning	Wanneer
Stap 0 | Participatieplan	
Besluitvorming	College op 23 augustus Commissie op 2 september Raad op 22 september
Stap 1 | Agenda voor de omgevingsvisie	
Enquête	Kwartaal 1 2023
Tafelgesprekken ondernemers, verenigingen, maatschappelijke organisaties, belangengroepen en partners	Kwartaal 1 2023
Benen op tafelsessie met college	Kwartaal 1 2023
Politiek Forum	Kwartaal 1 2023
Vaststellen agenda voor de omgevingsvisie	April 2023

Hoofdstuk 8 Evaluatie

Het participatieplan van de omgevingsvisie evalueren we tussentijds en aan het eind met de klankbordgroep. Naast het feit dat het proces gaat bijdragen aan een betere en gedragen omgevingsvisie, willen we ook leren van de ervaringen die we in dit proces opdoen op het gebied van participatie. Onderdeel van de planning is daarom om dit gehele proces te evalueren. Resultaten kunnen bijdragen aan ervaring met participatie voor toekomstige projecten en onze dienstverlening.